

Aleksandra Semenowicz, Hanna Solarczyk, Agata Szwech (red.), *Inspiracje pedagogią freinetowską. Studia, źródła, wspomnienia dedykowane Halinie Semenowicz, tom 1, Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń 2014, ss. 545*

Książka wydana przez Wydawnictwo Naukowe UMK to efekt ciekawego spotkania trzech nietuzinkowych osób: córki Haliny Semenowicz – Aleksandry Semenowicz – scenografki teatralnej i filmowej, która jest też autorką portretów swojej matki oraz rysunków wykorzystanych w książce; Hanny Solarczyk – profesor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, która pod wpływem spotkania na seminarium magisterskim z pielęgniarką i opiekunką Haliny Semenowicz w jej ostatnim etapie życia, a następnie z jej córką, zainicjowała i organizacyjnie skonstruowała cały projekt; oraz Agaty Szwech – doktorantki tej samej uczelni, która pod kierunkiem prof. dr hab. Hanny Solarczyk przygotowuje pracę doktorską o Halinie Semenowicz na podstawie analizy Jej dzienników. W *Prologu* Redaktorki tomu informują:

Celem niniejszej publikacji nie jest rekonstruowanie czy dekonstruowanie dynamiki ruchu freinetowskiego w Polsce, ocena jego wkładu w zmianę oświatową w różnych uwarunkowaniach historycznych bądź rozstrzygnięcie kwestii aktualności przesłania Freineta dla współczesnej edukacji, lecz przybliżenie osoby Haliny Semenowicz (1910–2004), która nie była dotąd główną bohaterką książki. O tym, że była postacią nietuzinkową, świadczą jej liczne pionierskie działania w ramach ruchu freinetowskiego w Polsce oraz publikacje. Pozostawiła po sobie również żywe dziedzictwo w postaci inicjatyw oraz propagatorów pedagogii wrażliwości, podmiotowości i samodzielności dziecka i nauczyciela. Była za to podziwiana nie tylko u nas, a także za granicą¹.

¹ A. Semenowicz, H. Solarczyk, A. Szwech (red.), *Inspiracje pedagogią freinetowską*. Tom I: *Studia, źródła, wspomnienia dedykowane Halinie Semenowicz*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2014, s. 11.

Książka nie powstałaby, gdyby Aleksandra Semenowicz nie przekazała dzienników swojej matki, napisanych w latach 1968–2004. Notatki do roku 1979 dotyczą spraw codziennych, planów i ich realizacji, zestawienia wydatków. Dopiero później Halina Semenowicz zaczyna prowadzić systematyczne zapisy, gdzie wiele wątków codzienności zbiega się z ruchem freinetowskim i działalnością zawodową. Opisuje również wydarzenia społeczno-polityczne i je komentuje. Agata Szwech – wykazując się świetną znajomością treści Dzienników – dokonała wyboru fragmentów wykorzystanych w książce.

Cennym jest, że w jednej publikacji zgromadzono tak bogate, inspirujące materiały, angażując do tej inicjatywy aż trzydzieści trzy osoby: zarówno akademików, jak i praktyków, a także osoby, które znały/współpracowały z Haliną Semenowicz, co wspominają jako niezapomniane doświadczenie życiowe i zawodowe.

Książka ma spójną i logiczną strukturę: składa się z trzech rozdziałów: I. *Studia: w kręgu freinetowskiej pedagogi(k)i*; II. *Źródła do dziejów ruchu freinetowskiego w biografii Haliny Semenowicz*; III. *Wspomnienia o Halinie Semenowicz oraz z Epilogu*. W pierwszej części książki można zapoznać się z siedmioma tekstami o charakterze teoretyczno-metodologicznym, inspirowanymi freinetowską pedagogi(k)ą.

Część druga książki: *Źródła do dziejów ruchu freinetowskiego i biografii Haliny Semenowicz* została podzielona na trzy podrozdziały. *Halina Semenowicz i ruch freinetowski w Polsce* to tytuł pierwszego z nich. Można w nim znaleźć sześć tekstów przybliżających tę tematykę. W drugim podrozdziale „*Freinetowskie Inspiracje*” – *pismo polskich freinetowców* – czytelnik może zdobyć wiedzę na temat genezy powstania pisma (Maria Kościuszko), zapoznać się z analizą prezentowanej w piśmie tematyki (Elżbieta Wieczór) oraz trzema tekstami samej Haliny Semenowicz: *Jak to się zaczęło?*, tekstem zamieszczonym we „*Freinetowskich Inspiracjach*” w 1996 roku (nr 2, s. 17–18); *Krótką historią „Ruchu” Pedagogiki Celestyna Freineta w Polsce (1957–1990)* z 1994 roku (nr 2, s. 16–20), a także z Jej wystąpieniem na I Walnym Zjeździe PSAPCF w Otwocku 27 marca 1993 roku zatytułowanym „*Nauczyciel freinetowiec*”.

W trzecim podrozdziale: *Dzienniki Haliny Semenowicz na teoretyczno-metodologicznym tle* zamieszczono teksty Danuty Kowalewskiej, Hanny Kędzierskiej i Agaty Szwech, w których pokazano możliwe perspektywy i strategie analizy dzienników Haliny Semenowicz w przyszłości.

Wspomnienia o Halinie Semenowicz to tytuł trzeciego rozdziału książki. W części tej – najbardziej osobistej i wzruszającej – zamieszczono czternaście tekstów przybliżających Jej osobę, a także wywiad z jej córką Aleksan-

drą. Autorzy: Kinga Majchrzak, Aleksandra Semenowicz, Maria Kościuszko, Anna Olszańska, Halina Herbert-Żebrowska, Teresa Śliwińska, Regina Chorn, Władysława Błachowicz-Kochańska, Peter Steiger, Beata Lechnio, Elżbieta Szańkowska, Katarzyna Renata Kowalska, Barbara Dziedzic, Kazimiera Michalczak-Kościan opisały Halinę Semenowicz m.in. jako „optymistkę i perfekcjonistkę, osobę niezależną i niezwykle zdyscyplinowaną, ale równocześnie otwartą, pełną humoru i wyrozumiałości”².

W *Epilogu* Redaktorki zamieściły cztery teksty: Hanny Kostoły, Alicji Jurgiel-Aleksander, Hanny Solarczyk i Renaty Góralskiej, którym towarzyszy krytyczny namysł dotyczący poszukiwania odpowiedzi na pytanie: Jaka edukacja i dlaczego?

Warto również przeanalizować *Noty o Autorach* zamieszczone na końcu publikacji, ponieważ stanowią one ciekawe źródło informacji na temat formalnych, nieformalnych i incydentalnych sytuacji uczenia się, które miały miejsce dzięki aktywności i osobowości Haliny Semenowicz. Najlepszą rekomendacją do zapoznania się i sięgania do tej ważnej publikacji jest fragment recenzji Prof. dr hab. Elżbiety Dubas:

Książka ujawnia zróżnicowanie oglądu i inspiracji pedagogią freinetowską. Obok informacji o charakterze historycznym oraz osobistych wspomnień, spotykamy w nim krytyczną refleksję pedagogiczną oraz propozycje metodologiczne. Tom niezwykle interesujący poznawczo i wielowątkowy, o dużym ładunku emocjonalnym, pełen inspiracji dla dalszych rozważań nad edukacją, a także sprawdzonych pomysłów dla edukacyjnej praktyki.

Alina Matlakiewicz

² A. Semenowicz, H. Solarczyk, A. Szwech (red.), *Inspiracje pedagogią freinetowską*. Tom I: *Studia, źródła, wspomnienia dedykowane Halinie Semenowicz*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2014, s. 11.